

---

# Nejen kauza Melčák. Právní vědci studují politickou roli Ústavního soudu

---

## Nejen kauza Melčák. Právní vědci studují politickou roli Ústavního soudu

Právě před pětadvaceti lety, v době přerodu Československa v demokratický stát, začal v zemi také znovu působit Ústavní soud. Po desetiletích, kdy jediná politická strana ovládala všechny složky moci, bylo obnovení této instituce jedním z hlavních úkolů politické transformace. O jeho postavení ve státě a především jeho politické roli se od té doby vedou diskuze. Vstoupit do debaty se chystá i tým vědců z Právnické fakulty UK a Ústavu státu a práva Akademie věd ČR.



Skupinu, již vede JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D., z Právnické fakulty UK spolu s JUDr. Janem Malířem, Ph.D., z Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, tvoří osm badatelů specializujících se na téma ústavního soudnictví. Grantová agentura ČR nedávno finančně podpořila jejich tříletý projekt *Ústavní soud ČR: strážce ústavy nad politikou nebo v politice?*

I když se o politické roli Ústavního soudu ČR, jeho pravomocích a úkolech místy vedou hlasité veřejné diskuze (ta nejhluchnější proběhla zřejmě po kauze Melčák z roku 2009, v jejímž důsledku došlo k odložení voleb do Poslanecké sněmovny), komplexní odborný pohled na věc stále chybí. A tuto mezeru se snaží zaplnit tým sdružený kolem Jany Ondřejkové.

„Naším hlavním cílem je zmapovat existující teorie o roli ústavních soudů v politických systémech a zjistit, co je z nich přenositelné do České republiky, co je nutné doplnit vzhledem k specifickým systémům České republiky a co z nich vyplývá pro hodnocení role a postavení našeho Ústavního soudu. Druhá část projektu je více ústavněprávní. Soudnictví je vnímáno jako samostatná moc. My se ale musíme zeptat: je skutečně samostatné, neexistují tady – zejména u Ústavního soudu – mnohem užší souvislosti s dalšími mocemi? Má to nějaký vliv na naše chápání, případně i hodnocení demokracie a teorií s ní spojených, jako je třeba dělba moci? S tím souvisí třetí část našeho projektu, kterou budou tvořit empirické výzkumy. Například kolega Jan Chmel prostřednictvím upravených postojových modelů, které se používají ve vztahu k soudcům Nejvyššího soudu Spojených států, zjišťuje, zda a nakolik osobnost konkrétního ústavního soudce a jeho postoje mají vliv na rozhodování senátů a pléna Ústavního soudu,“ vysvětlila Jana Ondřejková.

Jan Malíř povede čtvrtou část projektu, v jejímž rámci hodlá analyzovat limity, kterými je nebo může být ústavní a soudní přezkum omezen. „V zemích, jež mají podobný historický vývoj a jsou v podobné situaci jako Česká republika – Maďarsko nebo Polsko –, dochází v současnosti k poměrně zásadním zásahům do fungování ústavního soudnictví, které – ať už oprávněně, nebo ne – souvisejí s vnímáním jeho politické role. Často se přitom hovoří o míře aktivismu versus zdrženlivosti ústavních a obecných soudů. S touto mírou souvisí řada institucionálních prvků – to, jak soud vypadá, kdo ho tvoří, ale také to, jak jsou vymezeny jeho pravomoci a zda soud sám je ochoten v určitých případech respektovat, že určité otázky mají být s ohledem na dělbu moci nebo věcné důvody přenechány k rozhodování politické moci. O tom všem je třeba hovořit. Určitá míra sebeomezení soudů, známá např. z USA nebo Francie, je nejspíš vhodnějším řešením, než když limity stanovuje politická moc shora,“ podotkl Jan Malíř.

Vědci, opírající se o výsledky svých analýz, by se na debatách o fungování Ústavního soudu ČR rádi aktivně podíleli minimálně v následujících třech letech. Předpokládají, že k výsledkům projektu budou patřit i doporučení směrem k Ústavnímu soudu a právní doktríně, proč je potřebné detailněji přihlížet k působení Ústavního soudu na politický systém České republiky a jak by se tato skutečnost mohla odrazit v rozhodovací činnosti Ústavního soudu, respektive v hodnocení této rozhodovací činnosti ze strany doktríny.

Na projektu *Ústavní soud ČR: strážce ústavy nad politikou nebo v politice?* pracují vedle Jany Ondřejkové a Jana Malíře také doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D., DSc., JUDr. Miluše Kindlová, M.Jur., Ph.D., Mgr. Bc. Jan Broz, Mgr. Jan Chmel, Mgr. Radek Píša z Právnické fakulty UK a JUDr. Michal Šejvl, Ph.D., z Ústavu státu a práva Akademie věd ČR.